

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
Майстерня ”корисні поробки”

Початковий та основний рівні ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Молодший та середній шкільний вік — це сприятливий період для розвитку творчих здібностей дитини, її образного мислення, емоційного сприйняття дійсності та активного ставлення до неї.

Заняття в гуртку виготовлення сувенірів допомагає дітям розумно й цікаво проводити свій вільний час, пробуджує допитливість, любов до знань.

Моделювання іграшок-сувенірів - це залучення дітей до народних традицій і художньої культури українського народу в процесі творчої діяльності.

Навчальна програма реалізується в гуртках науково-технічного напряму художньо-технічного профілю та спрямована на вихованців віком від 7 до 14 років.

Метою навчальної програми є формування ключових компетентностей особистості засобами технічної творчості.

Основні завдання полягають у формуванні таких компетентностей:

- ❖ пізнавальна - ознайомлення з різними матеріалами, інструментами, техніками виготовлення іграшок-сувенірів;

- ❖ практична - вироблення трудових вмінь, навичок обробки матеріалів, роботи з інструментами, засвоєння технологій виготовлення іграшок-сувенірів;

- ❖ творча - формування творчої особистості, її художнього смаку, пізнавального інтересу, творчої уяви, фантазії, задоволення потреб особистості у творчій самореалізації; емоційний, фізичний та інтелектуальний розвиток;

- ❖ соціальна - розвиток стійкого інтересу до мистецтва свого народу, його історії та традицій; виховання позитивних якостей емоційно-вольової сфери (самостійність, наполегливість, працелюбство тощо), доброзичливості у ставленні до інших, вміння працювати в колективі.

Програма передбачає 2 роки навчання:

- початковий рівень - 216 год. (6 год. на тиждень), 1-й рік навчання;
- основний рівень - 216 год. (6 год. на тиждень), 1-й рік навчання.

Програмою передбачено теоретичні та практичні заняття. При викладанні теоретичного матеріалу використовуються такі методи роботи як розповідь, яка супроводжується показом репродукцій, каталогів, фільмів; бесіди з переглядом і аналізом зразків сувенірів.

На заняттях основний час відводиться практичній роботі. До неї входить виготовлення моделей іграшок по шаблону, розробка нових конструкцій, розкрій тканини, пошиття (плетіння) й оздоблення виробів.

Під час навчання вихованці поступово опановують різноманітні техніки виготовлення іграшок. Вони оволодівають новим рівнем знань на основі раніше одержаних відомостей.

На першому році навчання діти ознайомлюються з іграшкою як одним із видів українського народного мистецтва, вчаться працювати з різними матеріалами й інструментами. У процесі навчання вони набувають практичних навичок у виготовленні шаблонів, читанні схем, підборі та розкрою матеріалів, пошитті й оздобленні іграшок. Вивчають правила техніки безпеки під час роботи з різними матеріалами й інструментами.

На другому році навчання учні ознайомлюються з більш складними технологіями виготовлення іграшок-сувенірів. Тому вони не тільки закріплюють набуті навички та вміння, а й здобувають нові. Гуртківці самостійно працюють із кресленнями, виготовляють об'ємні іграшки, опановують елементи конструювання лялькового одягу.

Весь навчальний процес має творчий і виховний характер. Діти вчаться проектувати та створювати свої іграшки та вироби для практичного вжитку: оформлення житлових кімнат, закладу тощо.

Працюючи над колективними завданнями, вихованці виконують окремі частини спільної композиції. Це дуже згуртовує групу; діти розуміють, що від роботи кожного залежить кінцевий результат. Колективна робота виховує у дітей

дружні взаємовідносини, почуття взаємодопомоги.

Робота в гуртку тісно пов'язана з народним мистецтвом, тому учні під час навчання знайомляться з історією української іграшки, відомими народними промислами, такими як вишивка, бісероплетіння.

Програма інтегрує знання гуртківців із різних галузей знань: креслення, технології, історії, що суттєво доповнює варіативну частину шкільної програми з трудового навчання. Заняття в гуртку відкривають широкі можливості для професійної орієнтації учнів.

З метою естетичного виховання учнів, розширення їх світогляду велике значення мають екскурсії в музеї, на виставки декоративно-ужиткового мистецтва, зустрічі з народними майстрами.

Для більш успішного засвоєння матеріалу на заняттях необхідно використовувати дидактичний матеріал: яскраві плакати із зображенням іграшок і кресленнями до них, зразки іграшок, різноманітні ілюстративні матеріали, вироби народних майстрів.

Контроль за засвоєнням гуртківцями даної програми здійснюється через поточні перевірки знань та умінь впродовж усього навчання і з урахуванням результатів участі в конкурсах і виставках різних рівнів.

За даною програмою можуть проводитись заняття в групах індивідуального навчання, які організуються відповідно до Положення про порядок організації індивідуальної та групової роботи в позашкільних навчальних закладах (наказ Міністерства освіти і науки №1123 від 10.12.2008р).

Програма є орієнтовною. За необхідності керівник гуртка може внести до програми певні зміни на свій розсуд, які не повинні впливати на загальний зміст навчальної програми та кількість навчальних годин. Незмінними мають залишатися мета, завдання і прогнозований результат освітньої діяльності.

**Початковий рівень, перший рік навчання
НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН**

№	Тема	Кількість годин		
		теоретичних	практичних	усього
1.	Формування груп с 01.09.2021- 15.09.2021			
2.	Вступ	3	-	3
3.	Українська народна іграшка	4	20	24
4.	Сувеніри-прикраси з бісеру	2	28	30
5.	Іграшки з тканини	8	40	48
6.	Виготовлення сувенірів до свят	2	34	33
7.	В'язання сувенірів гачком	3	30	33
8.	Виготовлення квітів з паперу та фоамірану	6	30	36
9.	Екскурсії, конкурси, свята, виставки	6	-	6
10.	Підсумок	3	-	3
	Разом	37	182	216

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. Вступ (3 год.)

Значення праці в житті людини. Ознайомлення з планом роботи на навчальний рік. Демонстрація зразків саморобних іграшок.

Правила поведінки в колективі, навчальному кабінеті, закладі. Загальні правила безпеки праці. Інструменти, матеріали та пристрої, які необхідні для роботи.

2. Українська народна іграшка (24 год.)

Теоретична частина. Історичні дані про іграшку. Національні традиції виготовлення іграшок. Лялька, її роль у культово-обрядових діях нашого народу. Побут і житло у фольклорі.

Поняття про матеріали й інструменти для виготовлення іграшок-сувенірів. Технологія виготовлення української народної іграшки.

Практична частина. Виготовлення вузлової ляльки й іграшок із ниток і тканин. Виготовлення закладок і сувенірів-мініатюр.

3. Сувеніри-прикраси з бісеру (30 год.)

Теоретична частина. Сувеніри-прикраси з бісеру, їх призначення та види. Матеріали й інструменти, необхідні для виготовлення сувенірів із бісеру.

Різноманітність технік і технологія виготовлення виробів із бісеру визначення довжини нитки, способи закріплення ниток на початку та наприкінці роботи,

способи нанизування. Поєднання форм та кольорів при нанизуванні. Робота за схемами.

Практична частина. Виготовлення декоративних прикрас із бісеру («квітка», «метелик», «панда» та інше.).

Виготовлення сувенірів, прикрашених бісером: кулони, браслети.

4. Іграшки з тканини (48 год.)

Теоретична частина. Інструменти та приладдя для роботи з тканинами. Правила безпечної праці з голкою. Планування послідовності розмітки, крою і шиття вибраного виробу. Правила розкрою тканини, фетра.

Практична робота. Виготовлення викрійок для іграшок. Підбір матеріалів. З'єднання деталей іграшок. Створення об'ємності виробу, певного виразу іграшок. Виготовлення іграшок за ескізами, викрійками. Оформлення робіт. Аналіз виконаних робіт.

Виготовлення іграшок на основі двох кульок («курчатко», «ведмедик» та ін.). Виготовлення іграшок для лялькового театру.

5. Виготовлення сувенірів до свят (33 год.)

Новорічні та різдвяні подарунки, сувеніри, іграшки та ялинкові прикраси; вітальні листівки до дня Вчителя, 8 березня, Великодня, дня матері тощо.

Теоретична частина. Традиції зустрічі Нового року в різних країнах. Різдвяні свята в Україні. Виготовлення новорічних подарунків - безмежний простір для фантазії й творчості. Правила безпечної праці з ножицями. Вітальні листівки в техніці аплікації та паперопластики. Аналіз виконаних робіт. Технологія виготовлення ялинкових іграшок із фетру, фоамірану, синтепону. Оформлення робіт. Сніжинки в техніці паперопластики. Аналіз виконаних робіт. Конкурс «Новорічні фантазії».

Практична частина. Виготовлення вітальних листівок застосовуючи техніки аплікації та паперопластики. Виготовлення іграшок і сніжинок.

6. В'язання сувенірів гачком (33 год.)

Теоретична частина. Поняття про в'язані сувеніри. Основи в'язання гачком.

Умовні позначення. Плетіння різноманітних елементів: ланцюжок, стовпчик без накиду, стовпчик з одним і більше накидами, дужки з повітряних петель, кільце.

Поняття про схеми. Записування узорів.

Збільшення і зменшення кількості стовпчиків. Принцип плетіння кола, квадрата.

Практична частина. В'язання різних зразків візерунків. В'язаний виріб: «мишка», «сонечко», «зайчик» та ін.

7. Виготовлення квітів з паперу та фоамірану (36 год.)

Теоретична частина. Види художньої роботи з папером та фоамірану. Естетика і культура під час аплікаційних робіт. Плоскі та об'ємні аплікації. Силует у площинній аплікації. Аплікації на основі геометричних форм. Предметні аплікації. Тематичні або сюжетні аплікації. Поняття про перспективу. Етапи виготовлення аплікацій із паперу: підбір паперу для аплікацій за кольором, фактурою, розмірами; перенесення малюнка на кольоровий папір, вирізання деталей; визначення послідовності приклеювання деталей; наклеювання деталей на основу. Правила безпечної праці з ножицями. Оформлення аплікацій. Аналіз виконаних робіт. Гра-конкурс «Склади фігуру».

Практична робота. Виготовлення іграшок для подарунків, ярмарків, виставок, дитячого будинку.

8. Екскурсії, конкурси, свята, виставки (6 год.)

Екскурсії, конкурси, виставки декоративно-ужиткового мистецтва. Організація та проведення різноманітних масових заходів.

9. Підсумок (3 год.)

Підведення підсумків роботи гуртка. Відзначення кращих вихованців.

ПРОГНОЗОВАНИЙ РЕЗУЛЬТАТ

Вихованці мають знати:

- українські національні традиції;
- основні властивості кольорів;
- способи з'єднання тканини;

- види декоративного оздоблення виробів;
- прийоми в'язання гачком;
- правила робіт із викрійками, виготовлення шаблонів;
- поняття про в'язані вироби;
- правила техніки безпеки під час роботи.

Вихованці мають вміти:

- підбирати тканини;
- виконувати ручні шви;
- впізнавати геометричні фігури (трикутник, квадрат, прямокутник, коло) і геометричні тіла (куб, куля, циліндр, конус, призма);
- користуватися кресленнями;
- виконувати ескіз виробу;
- виготовляти шаблони деталей поробки.

У вихованців мають бути сформовані компетентності:

- ⊗ пізнавальна - ознайомлення з різними матеріалами, інструментами;
- ⊗ практична - вироблення вмінь, навичок обробки матеріалів, роботи з інструментами;
- ⊗ творча - формування творчої особистості, її художнього смаку, пізнавального інтересу, творчої уяви, фантазії;
- ⊗ соціальна - розвиток стійкого інтересу до мистецтва українського народу, його історії та традицій.

**Основний рівень, перший рік навчання
НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН**

№	Тема	Кількість годин		
		теоретичних	практичних	усього
1.	Формування груп с 01.09.2021- 15.09.2021			
2.	Вступ	3	-	3
3.	Іграшки з бісеру	4	20	24
4.	Іграшки з тканини	2	28	30
5.	М'яка іграшка	8	40	48
6.	Сувенірні вироби із ниток	2	34	33
7.	Сувенірні вироби із шпагату	3	30	33
8.	В'язання сувенірів гачком	6	30	36
9.	Експерсії, конкурси, свята, виставки	6	-	6
10.	Підсумок	3	-	3
	Разом	37	182	216

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. Вступ (3 год.)

Ознайомлення з планом роботи на навчальний рік. Інструменти, матеріали та прилади, необхідні для роботи. Правила поведінки в колективі. Правила техніки безпеки на заняттях.

2. Іграшки з бісеру (24 год.)

Теоретична частина. Технологія виготовлення об'ємних іграшок з бісеру. Добір матеріалів. Умовні позначення. Підготовка шаблонів, каркасів для іграшок-сувенірів. Викроювання деталей. Послідовність з'єднання деталей іграшки.

Виготовлення дрібних деталей. Підбір бісеру за розміром і кольором. Техніка безпечної роботи з інструментами.

Практична частина. Виготовлення об'ємних іграшок з бісеру.

3. Іграшки з тканини (30 год.)

Теоретична частина. Інструменти та приладдя для роботи з тканинами. Правила безпечної праці з голкою. Планування послідовності розмітки, крою і шиття вибраного виробу. Правила розкрою тканини, фетра.

Практична робота. Виготовлення викрійок для іграшок. Підбір матеріалів. З'єднання деталей іграшок. Створення об'ємності виробу, певного виразу іграшок. Виготовлення іграшок за ескізами, викрійками. Оформлення робіт. Аналіз виконаних робіт.

4. М'яка іграшка (48 год.)

Теоретична частина. Поняття про м'які іграшки з різноманітних матеріалів. Текстильні матеріали та правила їх комбінування при виготовленні об'ємних іграшок.

Технологія виготовлення іграшки. Підготовка шаблонів і розкрій деталей іграшки. Використання каркасів при виготовленні м'якої іграшки, їх види. Матеріали для набивання іграшки. Правила набивання деталей іграшки.

Фурнітура та її виготовлення. Оформлення іграшки згідно з ескізом.

Практична частина. Виготовлення м'яких іграшок із різноманітних матеріалів.

5. Сувенірні вироби із ниток

Теоретична частина. Загальні поняття про пряжу, нитки, тасьму. Природні та штучні волокна. Види ниток, їхні властивості й застосування.

Виготовлення сувенірів із ниток. Створення контурних малюнків. Підбір кольорових сполучень. Приклеювання відрізків ниток за контуром малюнка.

Аплікація із відрізків ниток. Послідовність аплікаційних робіт. Послідовність виготовлення помпонів із ниток. Конструювання іграшок із ниткових помпонів і мотків.

Практична робота. Виготовлення аплікацій із відрізків ниток та іграшок на основі помпонів і мотків із ниток. Оформлення робіт. Аналіз виконаних робіт.

6. Сувенірні вироби із шпагату

Теоретична частина. Загальні поняття про шпагат, необхідні приладдя й основні навички для виготовлення поробок із льняного та паперового шпагатів. Аналіз виконаних робіт.

Практична робота. Виготовлення поробок, панно, підставки під гарячий посуд. Оформлення робіт. Аналіз виконаних робіт.

7. В'язання сувенірів гачком (24 год.)

Теоретична частина. В'язання гачком. Матеріали та інструменти. Основи плетіння й обробки полотна: набір петель початкового ряду, лицьова і виворотна петлі, накиди, крайні петлі.

Поняття про зразок. Ажурне та декоративне в'язання. Розрахунок петель. Умовні позначення на схемах.

Практична частина. Виготовлення в'язаних сувенірів гачком.

8. Екскурсії, конкурси, свята, виставки (12 год.)

Екскурсії, конкурси, виставки декоративно-ужиткового мистецтва. Організація та проведення різноманітних масових заходів.

9. Підсумок (3 год.)

Підведення підсумків роботи гуртка. Відзначення кращих вихованців.

ПРОГНОЗОВАНИЙ РЕЗУЛЬТАТ

Вихованці мають знати:

- українські національні традиції, національний костюм;
- історію народної іграшки;
- властивості різних текстильних матеріалів;
- способи з'єднання тканини;
- види декоративного оздоблення виробів;
- прийоми в'язання гачком;
- умовні позначення на схемах;
- правила техніки безпеки під час роботи.

Вихованці мають вміти:

- підбирати тканини за фактурою та кольоровою гамою;
- виконувати розкрій деталей;
- виготовляти оздоблювальні елементи;
- добирати пряжу та гачок для в'язання;
- читати схеми узорів;

У вихованців мають бути сформовані компетентності:

- ⊗ пізнавальна - ознайомлення з різними матеріалами, інструментами,

техніками;

⊗ практична - вироблення вмінь та навичок обробки матеріалів, роботи з інструментами, засвоєння різних технологій;

⊗ творча - формування творчої особистості, її художнього смаку, пізнавального інтересу, творчої уяви, фантазії, задоволення потреб особистості у творчій самореалізації;

⊗ соціальна - розвиток стійкого інтересу до мистецтва свого народу, його історії та традицій, виховання самостійності, наполегливості, працелюбства, доброзичливості, товариськості у ставленні до інших, вміння працювати в колективі тощо.

ОРИЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ОБЛАДНАННЯ

№	Основне обладнання	Кількість
<i>Матеріали</i>		
1.	Бісер	20 наборів
2.	Блискавки різні	20 шт.
3.	Ватин	20 м
4.	Велюр	10 м
5.	Гудзики різні	60 шт.
6.	Гумова стрічка	2 мотки
7.	Дріт (Д-1,5-2,5 мм)	40 м
8.	Калька для олівця	2 рулони
9.	Клей «Бутекс», «Момент», ПВА	10-20 банок
10.	Кольорові стрічки	5 упаковок
11.	Крейда для дошки	1 комплект
12.	Крейда для розкрою	10 шт.
13.	Моток ліски	20 шт.
14.	Набір ниток	10 комплектів
15.	Нитки «Ірис»	20 упаковок
16.	Нитки «Штопка»	20 упаковок
17.	Нитки акрилові	20 комплектів
18.	Нитки бавовняні	20 кг
19.	Нитки кольорові	60 шт.
20.	Нитки муліне	100 мотків
21.	Нитки синтетичні	20 кг
22.	Нитки швейні №30, 40	50 шт.
23.	Нитки шерстяні	20 кг
24.	Папір міліметровий	2 рулони
25.	Синтепон	20 м
26.	Синтетичний трикотаж	10 м
27.	Тасьма	5 комплектів
28.	Тканина льняна	20 м
29.	Фломастери	20 наборів
30.	Фурнітура різна	1 упаковка
31.	Хутро штучне	10 м

<i>Прилади та пристосування</i>		
1.	Гачки різних розмірів (2-5 мм)	20 комплектів
2.	Голка для бісеру	40 шт.
3.	Голка звичайна	20 шт.
4.	Голки трикотажні	20 комплектів
5.	Косинець класний	5 шт.
6.	Кусачки	2 шт.
7.	Лекало	20 шт.
8.	Лінійка дерев'яна 1000 мм	5 шт.
9.	Лінійка масштабна	20 шт.
10.	Наперсток	20 шт.
11.	Ножиці «зигзаг»	2 шт.
12.	Ножиці побутові	20 шт.
13.	Пензлик № 1,2,3	20 шт.
14.	Плоскогубці	2 шт.
15.	Стрічка сантиметрова	20 шт.
16.	Циркуль класний	1 шт.
17.	Шпильки в'язальні	20 шт.
<i>Друковані таблиці, плакати</i>		
1.	Види плетіння	1 комплект
2.	Вишивка бісером	1 комплект
3.	Плетіння бісером	1 комплект
4.	Зразки ручних швів	10 комплектів
5.	Схеми плетіння виробів із бісеру	20 наборів
6.	Обробка деталей в'язаних виробів	1 комплект
7.	Правила техніки безпеки	1 комплект
<i>Картки для індивідуальної роботи</i>		
1.	Зразки в'язаних деталей та виробів	20 наборів
3.	Зразки ручних швів	10 комплектів

ЛІТЕРАТУРА

1. Авксентьева О. Г. Українська іграшка / О. Г. Авксентьева, І. Д. Авдеева. - К. : Мистецтво, 1973. - 196 с.
2. Бойко, М. Подаруй ми писаночку: альбом / авт.-упоряд. М. Бойко; худ. Б. Губаль; літ. - упоряд. Н. Бабій. - 2-е вид., доп. - Л. : Каменяр : Гердан Графіка, 2001. - 95 с. - ISBN 5-7745-0868-4.
3. Борецька Є. Я. Технологія виготовлення легкого жіночого та дитячого одягу / Є. Я. Борецька, П. М. Малюга. - К. : Вища школа, 1992. - 367 с.
4. Горобець, І. Твої іграшки / І. Горобець. - К. : Веселка, 1970. - 122 с.
5. Декоративно-ужиткове мистецтво: Словник / За заг. ред. Я. П. Запасака. - Львів : Афіша, 2000. - т. 1-2.
6. Кочетова С. В. Мягкая грушка. Игрушки с бисером / С. В. Кочетова. - М. : РИПОЛ КЛАССИК, 2001. - 40 с. - ISBN 5-7905-1036-1.
7. Кришталева В. С. Вязание узоров крючком / В. С. Кришталева. -М. : Легпромбытиздат, 1987. - 168 с.
8. Кульська-Кришчечко М. Декоративні в'язані вироби / М.Кульська-Кришчечко. - К. : Техніка, 1985. - 136 с.
9. Максимова М. В. Азбука в'язання / М. В. Максимова. - М. : ПК «Атгач», 1992. - 56 с.
10. Молотобарова О. С. Кружок изготовления игрушек-сувениров: пособие для руководителей кружков общеобразовательной школы и внешкольных учреждений / О. С. Молотобарова. - М. : Просвещение, 1990. - 177 с. - ISBN 509-002664-5.
11. Наулко В. І. Культура і побут населення України: Навчальний посібник / В. Наулко, Л. А. Артюх, В. Ф. Горлечко. - К. : Либідь, 1993. - 288 с. (2-е изд.). - ISBN 5-325-00304-6.
12. Наш дом. -К. : Час, 1990. - Вып. 8.
13. Програма гуртка «Фольклорна лялька» / Укл. Л. М. Божко. -К. : Інститут змісту і методів навчання, 1997. - 84 с.

14. Трудове навчання: Програми для загальноосвітніх навчальних закладів. 5-9 класи. - К. : Шкільний світ, 2001. - 321 с.
15. Радкевич В. О. Технологія вишивки: Підручник для учнів професійних, навчально-виховних закладів, педагогічних училищ, коледжів та позашкільних установ / В. О. Радкевич, Г. М. Пащенко; за ред. Н. Г. Нечкало. -К .: Вища школа, 1997. - 303 с.
16. Традиційне й особистісне у мистецтві: Колективне дослідження за матеріалами IV Г ончарівських читань / Відп. ред. М. Селівачова. - К. : УЦНК «Музей Івана Гончара», 2002. - 423 с.
17. Українська народна іграшка. - Львів, 1980.
18. Хазенбанк В. Сделай сам / В.Хазенбанк, Э. Хениш - Берлин : Фольк унд Биссен, 1990. - 176 с. - ISBN 3-06-282593-6.